

**САРАДЊА ЕВРОПСКОГ
ПАРЛАМЕНТА И
НАЦИОНАЛНИХ
ПАРЛАМЕНАТА ДРЖАВА
ЧЛАНИЦА**

Улоге и функција Европског парламента у Европској унији:

- настанак потребе за јачањем његовог положаја путем давања нових овлашћења
- потребу да се Европски парламент приближи грађанима Европске уније како би се смањио демократски дефицит

ОСНИВАЊЕ

ОВЛАШЋЕЊА

- Која су овлашћења дата Скупштини оснивачким уговорима?
- Када је и којим актима Европски парламент стекао већа и важна овлашћења?
- Из којих сфера су та нова овлашћења?
- Мишљења о Европском парламенту од оснивања до данас – **Демографски дефицит...**

ДЕЛЕГИРАЊЕ

78 делегата –
Након
оснивања!

Сви делегати су бирани од стране парламента држава чланица
Заједнице за угаљ и челик.

- Зашто су сви делегати били из ове заједнице?

Какве су тенденције око Супштине владале у то време и какви су
били планови око организације рада саме Скупштине...

СЕДИШТЕ

Први предлог за седиште ЕП –
Луксембург, проблеми...

Садашње седиште
ЕП - Стразбур.

ЕВРОПСКИ ПАРЛАМЕНТ ПРЕМА УГОВОРУ ИЗ МАСТРИХТА

Уговором из Мاستрихта уведене су битне промене које се тичу улоге Европског парламента

- Процедура саодлучивања (члан 189б УЕЗ);
- Проширење примене процедуре давања сагласности на већи круг међународних споразума (члан 228 (3) УЕЗ);
- Давање сагласности за новоизабрану Комисију (члан 158 (2) УЕЗ);
- Избор Обмудсмана (члан 138е УЕЗ);
- Образовање Одбора за истрагу (члан 138ц УЕЗ);
- Мања права која се односе на други и трећи стуб Европске заједнице (члан Ј и К УЕЗ);
- Без права у областима измена и допуна оснивачких уговора (члан Н УЕЗ).

ЕВРОПСКИ ПАРЛАМЕНТ ПРЕМА УГОВОРУ ИЗ МАСТРИХТА

ПОЛОЖАЈ И УЛОГА ЕВРОПСКОГ ПАРЛАМЕНТА

Заједничко стварање политике у Европској унији - увођење нове процедуре саодлучивања

Европски парламент значајно ојачава свој положај и повећава своје функције

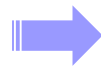

ЕВРОПСКИ ПАРЛАМЕНТ ПРЕМА УГОВОРУ ИЗ МАСТРИХТА

Период од новембра 1993 до марта 1996

162
предлога
Комисије

- 40 предлога усвојено
- 20 случајева је Комисија захтевала заседање Одбора за мирење
- 2 случаја је предлог коначно одбијен

ЕВРОПСКИ ПАРЛАМЕНТ ПРЕМА УГОВОРУ ИЗ МАСТРИХТА

ИЗБОРНА ФУНКЦИЈА ЕВРОПСКОГ ПАРЛАМЕНТА

Европски парламент је учествовао у избору нове
Комисије

Европски парламент је консултован приликом
избора председника Европског монетарног
института

Европски парламент је консултован приликом
избора председника, подпредседника и осталих
чланова управног одбора будуће Европске
централне банке

ЕВРОПСКИ ПАРЛАМЕНТ ПРЕМА УГОВОРУ ИЗ МАСТРИХТА

САРАДЊА ИЗМЕЂУ ГРАЂАНА И ЕВРОПСКОГ ПАРЛАМЕНТА

ИЗБОР ОМБУДСМАНА

у складу са чланом
138е УЕЗ

Emily O'Reilly, 30 Јун 2014

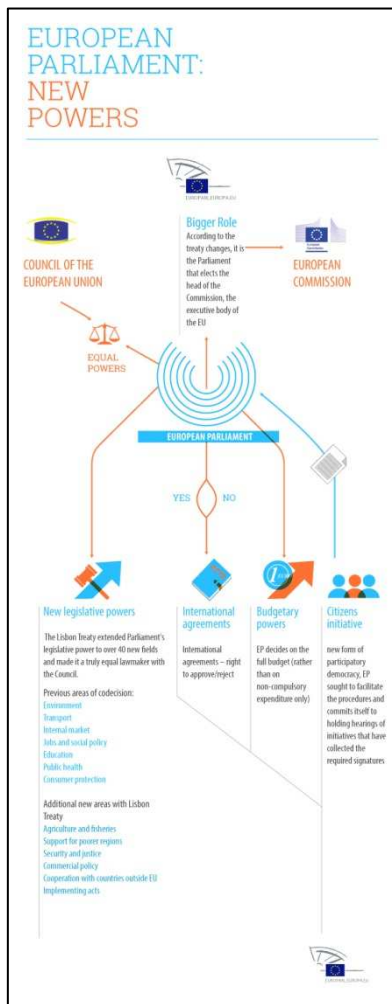

ЕВРОПСКИ ПАРЛАМЕНТ ПРЕМА УГОВОРУ ИЗ МАСТРИХТА

ЗАКЉУЧАК

**Потреба за јачањем улоге Европског парламента,
али и за смањењем демократског дефицита и јаза
између Европског парламента и грађана држава
чланица била општепристуна и да се тежило
исправљању наведених недостатака**

ЕВРОПСКИ ПАРЛАМЕНТ ПРЕМА УГОВОРУ ИЗ ЛИСАБОНА

- После усвајања Уговора из Лисабона
- Повећање овлашћења Европског парламента
- Повећано учешће грађана у законодавним процедурама
- Јачање улоге националних парламената у правном поретку Европске уније
- Проширен круг овлашћења европских посланика
Проширена процедура заједничког одлучивања – 11 нових области
Европски парламент може да се консултује у случајевима који се односе на међувладину сарадњу

ЕВРОПСКИ ПАРЛАМЕНТ ПРЕМА УГОВОРУ ИЗ ЛИСАБОНА

Јачање улоге националних парламената

- Национални парламенти ће бити директно обавештавани о законодавним предлозима о којима се одлучује на нивоу Европске уније и имаће могућности да о њима изнесу своје мишљење
- Националним парламентима могу да контролишу да Европска унија не излази из оквира својих надлежности зато што ће контролисати примену принципа суспидијарности
- Национални парламенти држава чланица могу да располажу „правом упозорења“ у случају да процене да Европска унија превазилази своје надлежности
- Национални парламенти држава чланица имају право да се противе позивању на „прелазну клаузулу“ која омогућава да се у некој области одлучује квалификованом већином, иако је за доношење предметне одлуке предвиђено једногласно одлучивање

ЕВРОПСКИ ПАРЛАМЕНТ ПРЕМА УГОВОРУ ИЗ ЛИСАБОНА

Функције Европског парламента

Уговор из Лисабона – члан 14

Европски парламент, заједно са Саветом, извршава законодавне и буџетске функције, као и функције политичког надзора и саветовања, а бира и председника Комисије.

ЕВРОПСКИ ПАРЛАМЕНТ ПРЕМА УГОВОРУ ИЗ ЛИСАБОНА

3 ГЛАВНЕ ФУНКЦИЈЕ ЕВРОПСКОГ ПАРЛАМЕНТА

**1. Доноси односно усваја законе – ову функцију
Европски парламент дели са Саветом**

Законодавна власт спроводи се кроз четири основна поступка:

- поступак консултације;
- поступак сарадње;
- поступак одобравања;
- поступак саодлучивања – демократски легитимитет ове функције потиче из чињенице да је Европски парламент непосредно изабрано тело.

ЕВРОПСКИ ПАРЛАМЕНТ ПРЕМА УГОВОРУ ИЗ ЛИСАБОНА

3 ГЛАВНЕ ФУНКЦИЈЕ ЕВРОПСКОГ ПАРЛАМЕНТА

2. Врши демократски надзор – Надзор се односи на све институције **Европске** уније, а нарочито на Комисију
- **Европски парламент има овлашћење да одобрава или одбија номинацију председника Комисије и комесара, као и могућност да укори Комисију у целини.**

ЕВРОПСКИ ПАРЛАМЕНТ ПРЕМА УГОВОРУ ИЗ ЛИСАБОНА

3 ГЛАВНЕ ФУНКЦИЈЕ ЕВРОПСКОГ ПАРЛАМЕНТА

3. Буџетска овлашћења – Заједно са Саветом

- Европски парламент располаже овлашћењима која се односе на усвајање или одбијање буџета, односно потрошњу Европске уније.**

ЕВРОПСКИ ПАРЛАМЕНТ ПРЕМА УГОВОРУ ИЗ ЛИСАБОНА

Овлашћења Европског парламента

- а) Давање сагласности на одређене међ. споразуме**
- Закључивање уговора захтева сагласност Европског парламента за све међународне споразуме у областима под њеном јурисдикцијом.**

ЕВРОПСКИ ПАРЛАМЕНТ ПРЕМА УГОВОРУ ИЗ ЛИСАБОНА

Овлашћења Европског парламента

б) давање сагласности за приступање нових држава чланица Европској унији

ц) овлашћење за покретање поступака пред Европским судом правде

ЕВРОПСКИ ПАРЛАМЕНТ ПРЕМА УГОВОРУ ИЗ ЛИСАБОНА

Законодавна функција Европског парламента

**Европски парламент
учествује у доношењу закона
Уније у различитом степену,
напредовао је од чисто
саветодавне улоге до
равноправног саодлучивања
са Саветом**

ЕВРОПСКИ ПАРЛАМЕНТ ПРЕМА УГОВОРУ ИЗ ЛИСАБОНА

Законодавна функција Европског парламента

Уговор из Лисабона члан 294

- поступак саодлучивања је преименован у обичан законодавни поступак
- више од 40 нових политика постало предмет овог поступка по први пут

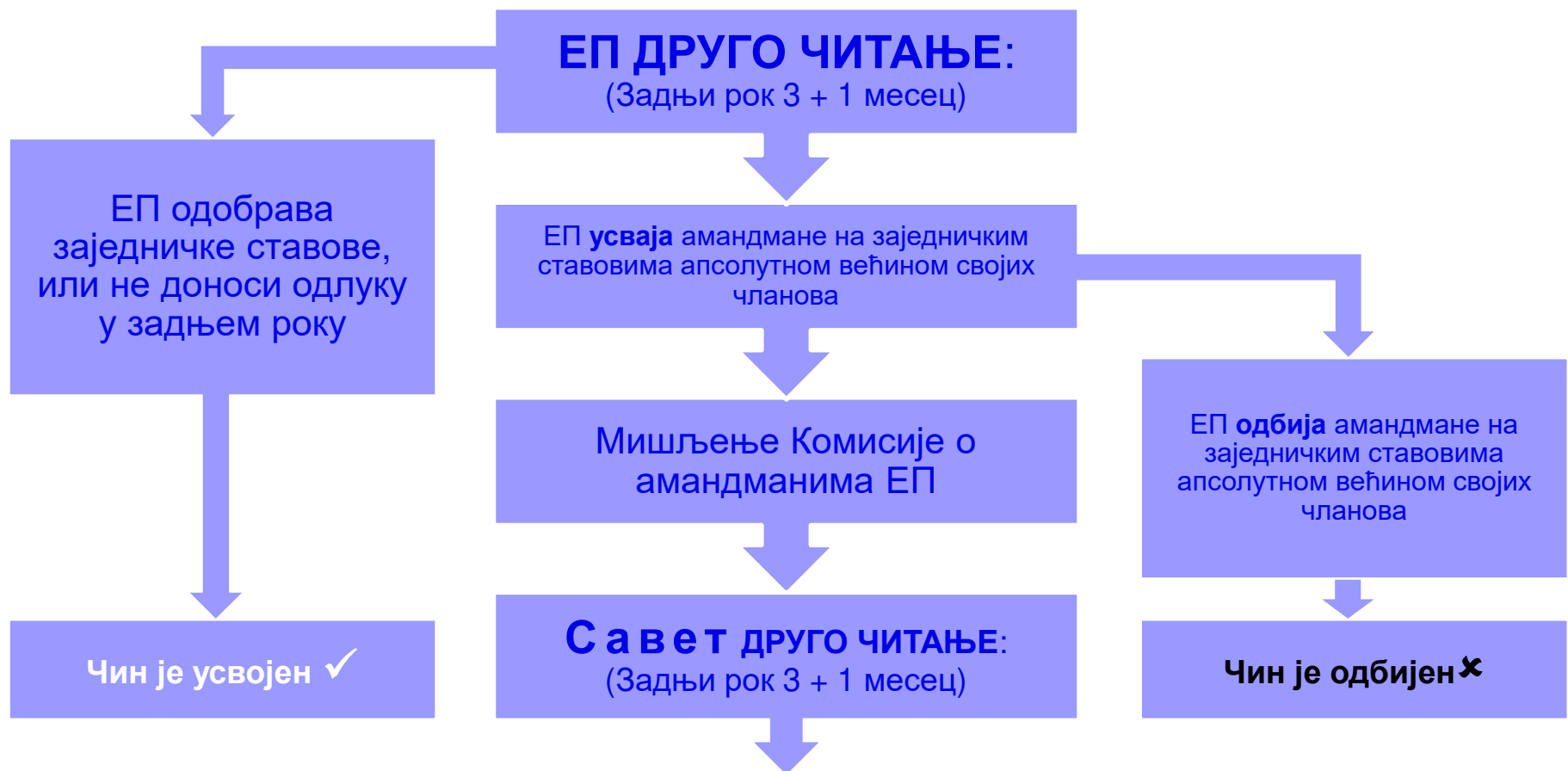
ЕВРОПСКИ ПАРЛАМЕНТ ПРЕМА УГОВОРУ ИЗ ЛИСАБОНА

Законодавни процес – ПРВО ЧИТАЊЕ

ЕВРОПСКИ ПАРЛАМЕНТ ПРЕМА УГОВОРУ ИЗ ЛИСАБОНА

Законодавни процес – ДРУГО ЧИТАЊЕ

ЕВРОПСКИ ПАРЛАМЕНТ ПРЕМА УГОВОРУ ИЗ ЛИСАБОНА

Законодавни процес – ТРЕЋЕ ЧИТАЊЕ

ЕВРОПСКИ ПАРЛАМЕНТ ПРЕМА УГОВОРУ ИЗ ЛИСАБОНА

Буџетска овлашћења

Европски парламент и Савет су кључне институције у процесу усвајања буџета Европске уније, с тим да нацрт буџета потиче од Комисије.

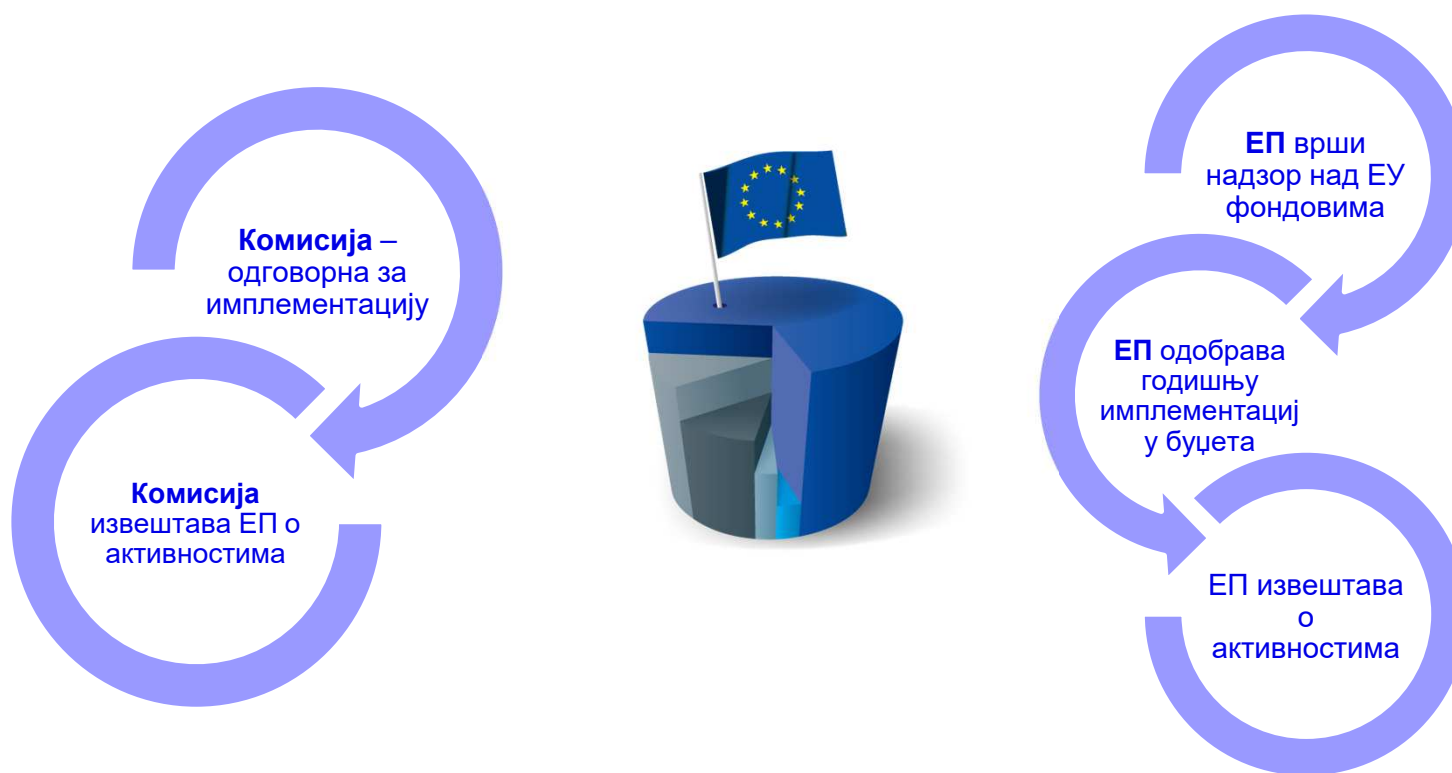
ЕВРОПСКИ ПАРЛАМЕНТ ПРЕМА УГОВОРУ ИЗ ЛИСАБОНА

Буџетска овлашћења

Одлуке Европског парламента и Савета о годишњим приходима и расходима морају да буду у границама прописане годишње потрошње у дугорочном финансијском плану Европске Уније и вишегодишњем финансијском оквиру о ком се преговара на сваких 7 (седам) година.

ЕВРОПСКИ ПАРЛАМЕНТ ПРЕМА УГОВОРУ ИЗ ЛИСАБОНА

Буџетска овлашћења – буџет Европске уније

ЕВРОПСКИ ПАРЛАМЕНТ ПРЕМА УГОВОРУ ИЗ ЛИСАБОНА

Надзорна овлашћења

- **Европски парламент остварује „парламентарну инвеституру и парламентарну контролу према другим институцијама“ Европске уније.**
- **На основу идеје да Европска унија црпи своју легитимност непосредно из воље народа која је представљена у Европском парламенту, он врши демократски надзор над другим институцијама Европске уније .**

ЕВРОПСКИ ПАРЛАМЕНТ ПРЕМА УГОВОРУ ИЗ ЛИСАБОНА

Додатне функције Европског парламента

Европски парламент даје мишљење у поступку избора, односно именованја чланова Финансијског суда и Извршног одбора Европске централне банке

Европски парламент бира Омбудсмана

ЕВРОПСКИ ПАРЛАМЕНТ ПРЕМА УГОВОРУ ИЗ ЛИСАБОНА

Контролне функције Европског парламента

Контролна функција **Европског парламента**
се пре свега односи на Комисију.

- сваки посланик има право да усмено или писмено поставља питања која се обављају у Службеном гласнику Европске уније;
- затим Европски парламент испитује годишњи извештај о раду Комисије;
- уз могућност разматрања и текућег програма Комисије и постављање питања Комисији;
- **темељ** контролних права Европског парламента је гласање о поверењу Комисији.

САРАДЊА ЕВРОПСКОГ ПРАЛАМЕНТА И НАЦИОНАЛНИХ ПАРЛАМЕНАТА ДРЖАВА ЧЛАНИЦА

Тежња ка већој укључености националних парламената у политички систем Европске уније почела је да се јавља средином 90-тих година 20. века и заговарана је како од стране политичара, тако и од стране научника и стручне јавности.

Како су европске интеграције све више напредовале улога националних парламената је постепено слабила јер се одређени део надлежности пребацио на институције Европске уније.

САРАДЊА ЕВРОПСКОГ ПРАЛАМЕНТА И НАЦИОНАЛНИХ ПАРЛАМЕНАТА ДРЖАВА ЧЛАНИЦА

Доношењем Лисабонског споразума предвиђено је интензивније укључење националних парламената путем „**система раног упозоравања**“, а Комисији је наложено да се сви предложени законски акти доставе коморама националних парламената које имају право да испитују наведене предлоге и да изнеју своје сугестије и спорне проблеме уколико установе да ће доношење новог закона нарушити или повредити принцип супсидијарности.

САРАДЊА ЕВРОПСКОГ ПРАЛАМЕНТА И НАЦИОНАЛНИХ ПАРЛАМЕНАТА ДРЖАВА ЧЛАНИЦА

Национални парламенти не задовољавају се само традиционалном функцијом контроле, већ траже начине да делају директно на међународној сцени и то углавном кроз сарадњу са другим националним парламентима, а све у циљу размене информација, узајамне подршке и контроле и координације заједничког деловања на међународном плану.

САРАДЊА ЕВРОПСКОГ ПРАЛАМЕНТА И НАЦИОНАЛНИХ ПАРЛАМЕНАТА ДРЖАВА ЧЛАНИЦА

Европска унија је прва међународна организација која је увела институционална правила путем којих ће се национални парламенти држава чланица укључити у процес наднационалног решавања актуелних питања

САРАДЊА ЕВРОПСКОГ ПРАЛАМЕНТА И НАЦИОНАЛНИХ ПАРЛАМЕНАТА ДРЖАВА ЧЛАНИЦА

Последње унапређење **положаја** националних парламената представља увођење контроле супсидијарности који се назива и **СИСТЕМ РАНОГ УПОЗОРАВАЊА**
(енглески: *early warning system* - **EWS**)
усвајањем Уговора у Лисабону 2009. године.

САРАДЊА ЕВРОПСКОГ ПРАЛАМЕНТА И НАЦИОНАЛНИХ ПАРЛАМЕНАТА ДРЖАВА ЧЛАНИЦА

Протокол бр. 2
члан 6

ПРИНЦИП СУПСИДИЈАРНОСТИ

Сваки законодавни предлог Комисије национални парламенти држава чланица **имају могућност** да издају **образложено мишљење** у коме ће навести разлоге из који сматрају да је предметни нацрт акта у супротности са принципом супсидијарности, а све то у року од **8 недеља** од дана „преноса нацрта законодавног акта“.

САРАДЊА ЕВРОПСКОГ ПРАЛАМЕНТА И НАЦИОНАЛНИХ ПАРЛАМЕНАТА ДРЖАВА ЧЛАНИЦА

ПРОАКТИВНА УЛОГА НАЦИОНАЛНИХ ПАРЛАМЕНАТА ДРЖАВА ЧЛАНИЦА

Иако је на овај начин пружена могућност националним парламентима да учествују у законодавном процесу Европске уније, они су и даље пасивни када је у питању активно подношење предлога.

САРАДЊА ЕВРОПСКОГ ПРАЛАМЕНТА И НАЦИОНАЛНИХ ПАРЛАМЕНАТА ДРЖАВА ЧЛАНИЦА

УЛОГА ИНФОРМИСАЊА НАЦИОНАЛНИХ ПАРЛАМЕНАТА ДРЖАВА ЧЛАНИЦА

Како би препознали случајеве кршења принципа супсидијарности, национални парламенти су кренули активно да се информишу и да размењују информације са другим парламентима држава чланица.

САРАДЊА ЕВРОПСКОГ ПРАЛАМЕНТА И НАЦИОНАЛНИХ ПАРЛАМЕНАТА ДРЖАВА ЧЛАНИЦА

Уговор из Лисабона је заправо први уговор који садржи посебну одредбу која се односи на улогу националних парламената, те је тако, поред система раног упозоравања, прописано и 14 упутстава за рад са националним парламентима који су добили одређена права.

Европски парламент је дужан да редовно обавештава националне парламенте о својим активностима, а поред тога његови одбори редовно позивају представнике националних парламената држава чланица да присуствују седницама у циљу расправљања о новим законодавним предлозима Комисије.

Европски парламент на сваких шест месеци организује парламентарне састанке са националним парламентима на којима се дискутује о свим главним политичким питањима која су од интереса за Европску унију.

САРАДЊА ЕВРОПСКОГ ПРАЛАМЕНТА И НАЦИОНАЛНИХ ПАРЛАМЕНАТА ДРЖАВА ЧЛАНИЦА

КОНФЕРЕНЦИЈА ПРЕДСЕДНИКА

Конференција председника је орган који је формално задужен за односе Европског парламента са националним парламентима држава чланица.

САРАДЊА ЕВРОПСКОГ ПРАЛАМЕНТА И НАЦИОНАЛНИХ ПАРЛАМЕНАТА ДРЖАВА ЧЛАНИЦА

Права националних парламената држава чланица
прописане су у:

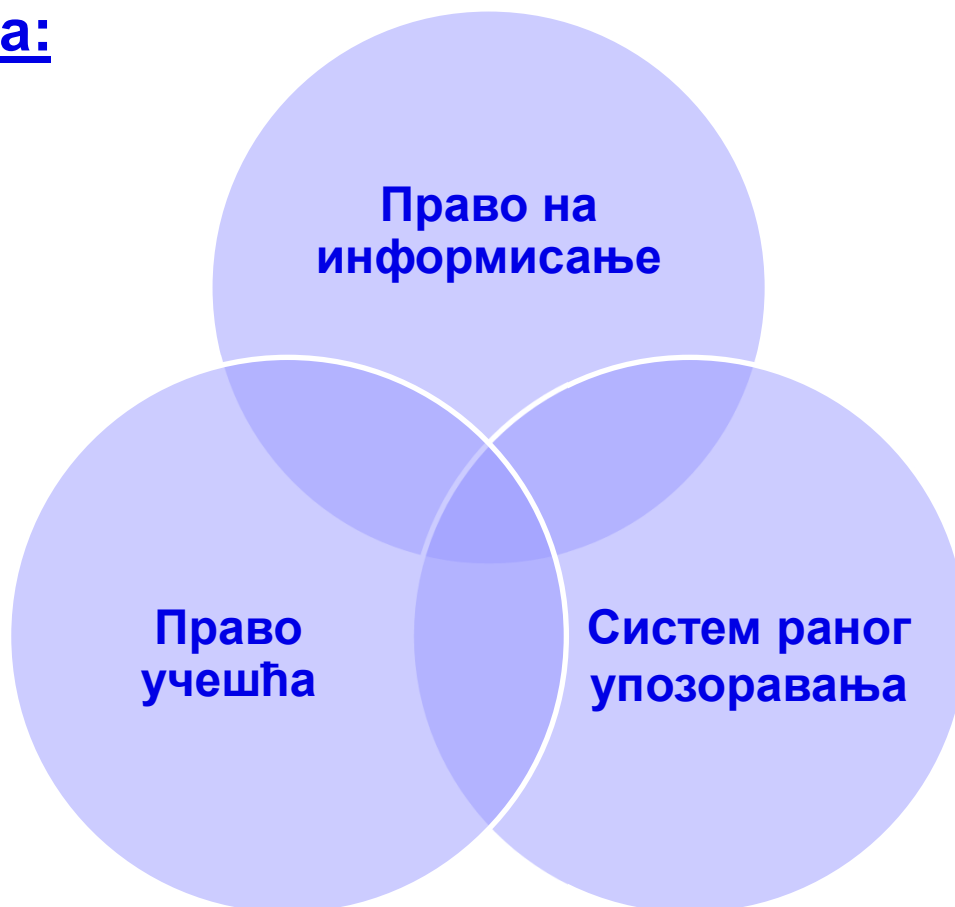
Уговору из Лисабона
члан 12

Протоколу бр. 1
Улога националних
парламената у Европској
унији

Протоколу бр. 2
Примена принципа
супсидијарности и
пропорционалности

САРАДЊА ЕВРОПСКОГ ПРАЛАМЕНТА И НАЦИОНАЛНИХ ПАРЛАМЕНАТА ДРЖАВА ЧЛАНИЦА

Права националних парламената држава чланица могу се
груписати на:

САРАДЊА ЕВРОПСКОГ ПРАЛАМЕНТА И НАЦИОНАЛНИХ ПАРЛАМЕНАТА ДРЖАВА ЧЛАНИЦА

Механизам „жутог картона“

Механизам „жутог картона“ се активира у случају подношења образложеног мишљења којим се установљава **супротност акта принципу супсидијарности**, а у ком случају Комисија мора да размотри свој предлог, али и да да образложење о одлуци да задржи, промени или да повуче предлог, у складу са чланом 7. Протокола бр. 2.

САРАДЊА ЕВРОПСКОГ ПРАЛАМЕНТА И НАЦИОНАЛНИХ ПАРЛАМЕНАТА ДРЖАВА ЧЛАНИЦА

Механизам „црвеног картона“

Механизам „црвеног картона“ који се примењује само у случају предлога о којима се заједнички одлучује, те се активира када се успротиви проста већина националних парламената

САРАДЊА ЕВРОПСКОГ ПРАЛАМЕНТА И НАЦИОНАЛНИХ ПАРЛАМЕНАТА ДРЖАВА ЧЛАНИЦА

ПОНИШТЕЊЕ АКТА ОД СТРАНЕ ЕВРОПСКОГ СУДА ПРАВДЕ

На основу протокола, националним парламентима држава чланица дата је и могућност **активације акције за поништење акта од стране Европског суда правде** који преиспитује законитост предметног акта. Дакле, уколико је то предвиђено националним аконима, национални парламенти могу захтевати *ex post* контролу законитости акта.

САРАДЊА ЕВРОПСКОГ ПРАЛАМЕНТА И НАЦИОНАЛНИХ ПАРЛАМЕНАТА ДРЖАВА ЧЛАНИЦА

КОНТРОЛА АКАТА ОД СТРАНЕ НАЦИОНАЛНИХ ПАРЛАМЕНАТА

Када је у питању контрола аката у областима **слободе, сигурности и правде**, национални парламенти треба да, заједно са Европским парламентом, буду обавештени о садржини, развоју и резултатима евалуације имплементације прописа и спровођења политике у наведеним областима.

САРАДЊА ЕВРОПСКОГ ПРАЛАМЕНТА И НАЦИОНАЛНИХ ПАРЛАМЕНАТА ДРЖАВА ЧЛАНИЦА

РЕВИЗИЈЕ УГОВОРА

Национални парламенти имају и улогу у поједностављеним процедурама ревизије уговора, будући да уговори укључују националне парламенте у обе процедуре ревизије.

Европски парламент је једина институција Европске уније у којој се **демократија** види у њеном основном облику, с обзиром на то да се њени чланови бирају непосредним гласањем грађана Европске уније.

Оснивачки уговори су један за другим прогресивно повећавали овлашћења **Европског парламента** како би на неки начин демократизовали Европску унију и тако трансформисали Европски парламент од пуне саветодавне институције у један од најважнијих органа са легислативном функцијом и овлашћењима која се односе на усвајање буџета Европске уније.

Придруживања Европској унији подразумева и **пренос одређених одговорности** са националних влада на заједничке институције Европске уније, тачније прераста у заједничко влашћење за доношење одлука, било је неопходно побољшање сарадње између Европског парламента и националних парламената.

Европски парламент је често био на мети критика због **демократског дефицита**, што је постепено прерасло у тежњу за јачањем утицаја и увођење контроле над активностима како би се обновио „изгубљени утицај“ и ојачали демократски принципи на којима је изграђена Европска унија.

Хвала на пажњи

